Memo

0098158721

Aan:	Raad van Weststellingwerf
Van:	College van Burgemeester en Wethouders
Team:	A&O
Datum:	24 oktober 2022
Onderwerp:	Effecten septembercirculaire 2022 gemeentefonds
N.a.v. toezegging raad d.d.:	n.v.t.

Geachte leden van de raad,

Op 7 november behandelt u de programmabegroting 2023-2026 in uw raadsvergadering. Gezien het tijdstip van publicatie van deze begroting nemen we de septembercirculaire 2022 over het gemeentefonds daarin niet meer mee. Via deze memo willen wij u graag op de hoogte stellen van het meest actuele financiële beeld.

Meestal verschijnen jaarlijks drie circulaires. In mei, september en december. Dit jaar is er in maart een tussentijdse brief ontvangen vanwege het regeerakkoord. De effecten van de maartbrief en de meicirculaire hebben we opgenomen in de geactualiseerde begroting 2022 (najaarsnota), in de begroting 2023 en in de meerjarenraming 2024-2026. De effecten van de septembercirculaire lichten we in deze memo toe.

1. Samenvatting

a. In 2022 ontvangen we ongeveer € 1,4 miljoen meer inkomsten (uit de algemene uitkering) dan we bij de najaarsnota voorspelden. Dit voordeel verwerken we bij de jaarrekening 2022;
b. Op basis van de uitkomsten van de circulaire ontvangen we meer algemene uitkering in 2023 (€ 126.000) en 2026 (€ 327.000), maar minder in 2024 (- € 437.000) en 2025 (- € 928.000). Deze circulaire geeft niet het volledige beeld omdat er, door BZK vastgestelde, fouten in de circulaire staan. Bij de decembercirculaire worden deze fouten hersteld en berekenen we opnieuw de algemene uitkering. Het effect van die berekening op de saldi van de begroting verwerken we zoals altijd bij de voorjaarsnota 2023.

2. Highlights van de septembercirculaire 2022 gemeentefonds

We kunnen stellen dat de septembercirculaire met ‘spoed en kokend water’ is opgesteld. Het ministerie wilde de meest actuele ontwikkelingen van Prinsjesdag zoveel mogelijk opnemen in deze circulaire. Helaas heeft dat er toe geleid dat er fouten in de circulaire zijn geslopen. Daardoor kunnen wij de algemene uitkering van 2023 en verder niet exact berekenen. In de decembercirculaire worden de fouten hersteld. De bedragen die in deze memo worden genoemd, voor de jaren 2023 en verder, zijn om die reden indicatieve bedragen.

Naast diverse bijstellingen in 2022, waaronder het beschikbaar stellen van de energietoelage, is een opvallende ontwikkeling dat het Rijk in 2026 een eenmalige rijksbijdrage van € 1 miljard toevoegt aan het gemeentefonds. Hiermee wordt tijdelijk het gat gedicht van het ravijn dat de Nederlandse gemeenten aan zien komen. Een structurele oplossing wordt in deze circulaire nog niet geboden, waardoor het ravijn zich verplaatst naar 2027. We lichten één en ander toe onder kopje 3. ‘Financiële effecten van de septembercirculaire 2022’.

3. Financiële effecten van de septembercirculaire 2022 voor onze gemeente

De septembercirculaire 2022 leidt tot het volgende meerjarige beeld:

Omschrijving (bedragen x 1.000) - = nadelig	2022	2023	2024	2025	2026
Meicirculaire 2022					
Algemene uitkering	56.374	57.740	57.664	59.650	55.273
Stelpost extra Rijksgelden n.a.v. tekorten Jeugd (bijgesteld bij begr. 2023)			2.148	1.967	1.365
Totaal gemeentefonds: meicirculaire 2022	**56.374**	**57.740**	**59.812**	**61.617**	**56.638**
Septembercirculaire 2022					
Algemene uitkering	58.383	57.866	57.227	58.722	55.600
Stelpost extra Rijksgelden n.a.v. tekorten Jeugd (bijgesteld bij begr. 2023)			2.148	1.967	1.365
Totaal gemeentefonds: septembercirculaire 2022	**58.383**	**57.866**	**59.375**	**60.689**	**56.965**
Meicirculaire 2022 vs septembercirculaire 2022					
Algemene uitkering	2.009	126	-437	-928	327
Stelpost extra Rijksgelden n.a.v. tekorten Jeugd					
Reeds voorzien energietoelage 2022 (verwerkt in najaarsnota 2022)	600				
Verschil stand meicirculaire 2022 vs septembercirculaire 2022	**1.409**	**126**	**-437**	**-928**	**327**

3a. Het jaar 2022

De algemene uitkering laat ten opzichte van de najaarsnota 2022 een positieve bijstelling zien van € 1,4 miljoen. In de najaarsnota werd een begrotingssaldo verwacht van € 2,6 miljoen. Door de positieve bijstelling van de algemene uitkering komt het verwachte begrotingssaldo 2022 nu in ieder geval uit op ongeveer € 4,0 miljoen. Zoals in de najaarsnota 2022 ook vermeld verwachten we dat er nog enkele budgetten vrijvallen aan het einde van het jaar waardoor het saldo van de jaarrekening hoger ligt.De grootste afwijkingen binnen het gemeentefonds voor het jaar 2022 worden hieronder toegelicht.

<u>BTW compensatiefonds</u>
De ontwikkeling van het BTW compensatiefonds en het bijbehorende plafond leiden in deze circulaire tot een positieve bijstelling van € 480.000 (voorschot 2022). De definitieve afrekening over 2022 vindt plaats bij de meicirculaire 2023.

<u>Invoeringskosten omgevingswet</u>
Vanwege de transitiekosten die gemeenten hebben gemaakt in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet ontvangen de gemeenten een bijdrage voor deze kosten. Voor Weststellingwerf betekent dit een bedrag van € 450.000 in 2022. Er volgt nog een stelselevaluatie, waarbij de daadwerkelijk gemaakte kosten in kaart worden gebracht.

<u>Wet kwaliteitsborging bouw</u>
Als gemeente ontvangen wij in 2022 een bijdrage van € 73.000 voor de noodzakelijke voorbereiding die we nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) vanaf 1 januari 2023. Daarnaast ontvangen we na inwerkingtreding tot en met 2026 jaarlijks een bijdrage van € 30.000 voor het uitvoering van de Wkb-taken.

<u>Energietoeslag</u>
Wij ontvangen in 2022 nog een bedrag van € 937.000 extra aan algemene uitkering voor de energietoeslag. Hiervan hadden wij al € 600.000 geraamd bij de najaarsnota 2022. Huishoudens die leven van 120% van het sociaal minimum kunnen een energietoeslag van € 1.300 ontvangen. De gemeente keert dit bedrag uit aan de huishoudens, het Rijk vergoed dit vervolgens aan de gemeente via de algemene uitkering. Via de meicirculaire is het eerste deel van de Rijksvergoeding energietoeslag opgenomen in het gemeentefonds. Nu is het resterende deel opgenomen in het gemeentefonds. Daarnaast hebben er nog wat correcties plaatsgevonden in de berekening van het budget voor deze energietoeslag.

<u>Inburgering en maatschappelijke begeleiding statushouders</u>
Als gevolg van een hogere instroom van inburgeraars is afgesproken met het Rijk dat het budget voor inburgering voor de jaren 2022, 2023 en 2024 wordt verhoogd. Voor Weststellingwerf betekent dit respectievelijk € 30.000, € 60.000 en € 50.000 meer inkomsten uit de algemene uitkering.
Daarnaast ontvangen wij voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden in 2022 eenmalig een bedrag van € 50.000.

De overige mutaties voor het jaar 2022 in de septembercirculaire zijn relatief klein van omvang.

3b. De jaren 2023-2026
De belangrijkste ontwikkelingen binnen het gemeentefonds voor de jaren 2023 tot en met 2026 worden hieronder toegelicht. De genoemde bedragen zijn **indicatief** omdat er onjuistheden in de circulaire zitten. Het BZK heeft ons hiervan op de hoogte gesteld en aangegeven dit bij de decembercirculaire te corrigeren.

Het accres, de normeringssystematiek en het ravijn
De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds (het accres). Stijgen de rijksuitgaven, dan stijgt de uitkering uit het gemeentefonds evenredig. Dalen de rijksuitgaven, dan daalt de uitkering uit het gemeentefonds mee.

Kort na de meicirculaire van 2022 zijn het Rijk en de VNG overeengekomen dat het volume-accres voor de jaren 2022 tot en met 2025 wordt bevroren. Het accres wordt alleen nog aangepast als gevolg van loon- en prijsstijgingen. Verder is in het Regeerakkoord besloten om het gemeentefonds vanaf 2026 niet langer via de normeringssystematiek te indexeren. Er wordt geen volume-accres meer verstrekt, alleen nog maar een nominaal accres voor de loon- en prijsontwikkeling.

Het Rijk werkt met gemeenten en provincies door aan een nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet nu eenmalig € 1 miljard extra beschikbaar in 2026 voor gemeenten. Door de extra Rijksbijdrage van € 1 miljard in 2026 verschuift het ravijn, waar alle Nederlandse gemeenten last van hebben, nu van 2026 naar 2027. Een structurele oplossing voor dit probleem wordt nog niet geboden in deze circulaire.

Tot slot vinden er elk jaar mutaties plaats binnen de maatstaven en eenheden waarmee de algemene uitkering wordt berekend. Het accres, de extra rijksbijdrage van € 1 miljard en de reguliere mutaties hebben tot gevolg dat wij in 2023 ongeveer € 100.000 meer algemene uitkering ontvangen. In 2024 ontvangen wij € 450.000 minder. In 2025 ontvangen wij bijna € 900.000 minder algemene uitkering. En in 2026 ontvangen we € 360.000 meer algemene uitkering. Daarnaast zijn er nog een paar andere mutaties met een meerjarig financieel effect. Deze worden hierna apart toegelicht.

Uitvoeringskosten SBV/PGB
Er is een bedrag uit het gemeentefonds genomen voor de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Voor Weststellingwerf is dit een bedrag van ongeveer € 55.000 minder algemene uitkering. Gezien de onzekerheid over de kostenontwikkeling evalueren de VNG en het ministerie van VWS de afspraken na vier jaar, op basis van de werkelijke uitvoeringskosten van de SVB. Op basis van de evaluatie kan besloten worden om de structurele uitname uit het gemeentefonds naar boven of beneden bij te stellen.

Wet kwaliteitsborging bouw en Inburgering
Zoals hiervoor onder 3a. al genoemd hebben de budgetten voor de Wet kwaliteitsborging bouw en inburgering een meerjarig karakter. Zie voor de toelichting de kopjes bij 3a.

4. Effect op begrotingssaldi 2022-2026
Bovenstaande mutaties van de septembercirculaire hebben effect op het saldo van de begroting 2022 en op de meerjarenraming 2023-2026. Het effect voor 2022 nemen we mee in de jaarrekening. Het effect voor 2023 en verder berekenen we bij de decembercirculaire opnieuw. Vervolgens verwerken we deze in de voorjaarsnota 2023.

(bedragen x 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Najaarsnota 2022 en saldi meerjarenraming begroting 2023-2026	2.576	162	1.451	3.108	1.022
Mutaties algemene uitkering	1.409	126	-437	-928	327
Saldi 2022-2026 na septembercirculaire	**3.985**	**288**	**1.014**	**2.180**	**1.349**